

Zaak C-168/21**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

16 maart 2021

Verwijzende rechter:

Cour de cassation (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

26 januari 2021

Verzoeker tot cassatie:

Procureur général près la cour d'appel d'Angers (hoofdofficier van justitie aan het hof van beroep te Angers)

I. Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding:

- 1 Bij vonnis van 9 oktober 2009 heeft de Corte di appello di Genova (rechter in tweede aanleg Genua, Italië) KL veroordeeld tot gevangenisstraffen wegens vier strafbare feiten die hij had gepleegd tijdens demonstraties tegen de topconferentie van de G8.
- 2 De zwaarste gevangenisstraf (tien jaar) is opgelegd voor het strafbare feit „devastazione e saccheggio” (vernietiging en plundering) [artikel 419 van de Codice penale (Italiaans strafwetboek)] bestaande in zeven feitelijke handelingen die tot één en hetzelfde strafbare feit kunnen worden gerekend, namelijk:
 - 1) beschadiging van stedelijke voorzieningen en openbaar bezit;
 - 2) beschadiging en plundering van een bouwplaats;
 - 3) volledige vernietiging van de kantoren van de kredietinstelling „Credito Italiano”;
 - 4) volledige vernietiging van een voertuig Fiat Uno door brandstichting;

- 5) volledige van de kantoren van de kredietinstelling „Carige” door brandstichting;
 - 6) volledige vernieling van een voertuig Fiat Brava door brandstichting;
 - 7) volledige vernieling en plundering van een supermarkt.
- 3 De Corte suprema di cassazione (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Italië) heeft het hoger beroep van KL verworpen.
 - 4 Op 6 juni 2016 hebben de Italiaanse rechterlijke autoriteiten tegen KL een Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd met het oog op de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen.
 - 5 Bij vonnis van 4 november 2020 heeft de chambre de l’instruction d’Angers (kamer van onderzoek van het hof van beroep te Angers, Frankrijk; hierna: „kamer van onderzoek”) geweigerd om KL aan de Italiaanse autoriteiten over te leveren ter uitvoering van het Europees aanhoudingsbevel voor zover dit was uitgevaardigd met het oog op de tenuitvoerlegging van de opgelegde gevangenisstraf van tien jaar wegens vernieling en plundering.
 - 6 De kamer van onderzoek heeft er immers op gewezen dat twee van de feitelijke handelingen die mede het strafbare feit vormen, in Frankrijk geen strafbaar feit konden opleveren, namelijk de beschadiging van de kantoren van Credito Italiano [handeling 3)] enerzijds, en de beschadiging van het voertuig Fiat Brava door brandstichting [handeling 6)] anderzijds.
 - 7 Ten eerste bevond RL zich louter in de nabijheid van de financiële instelling terwijl andere personen, behorend tot dezelfde groep, er vernielingen aanrichtten. Wat ten tweede de vernieling door brandstichting van het voertuig betreft, werd KL alleen opgemerkt „in de buurt van het voertuig” met een staaf in de hand.
 - 8 Derhalve heeft de kamer van onderzoek geconcludeerd dat voor deze beide feiten niet was voldaan aan het vereiste van dubbele strafbaarheid, aangezien KL niet persoonlijk had deelgenomen aan een feitelijke handeling die strafbaar is naar Frans recht.
 - 9 Aangezien de Italiaanse rechter de zeven feiten heeft beoordeeld als een onlosmakelijk verbonden geheel, moeten alle aldus onlosmakelijk verbonden geachte feiten die in artikel 419 van het Italiaanse strafwetboek strafbaar zijn gesteld als vernieling en plundering, volgens het vereiste van dubbele strafbaarheid terzijde worden geschoven.
 - 10 De procureur général d’Angers (hoofdofficier van justitie aan het hof van beroep te Angers, Frankrijk; hierna: „hoofdofficier van justitie”) heeft tegen deze beslissing cassatieberoep ingesteld.

II. Aangevoerde bepalingen van Unierecht:

Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

- 11 Artikel 49, met als opschrift „Legaliteitsbeginsel en evenredigheidsbeginsel inzake delicten en straffen”, bepaalt als volgt:

„[...]”

3. De zwaarte van de straf mag niet onevenredig zijn aan het strafbare feit.”

Kaderbesluit van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten (2002/584/JBZ)

- 12 Artikel 2, met als opschrift „Toepassingsgebied van het Europees aanhoudingsbevel”, bepaalt als volgt:

„[...]”

4. Ten aanzien van andere dan de in lid 2 van dit artikel bedoelde strafbare feiten kan overlevering afhankelijk worden gesteld van de voorwaarde dat het Europees aanhoudingsbevel berust op een naar het recht van de uitvoerende lidstaat strafbaar feit, ongeacht de bestanddelen of de kwalificatie ervan.”

- 13 Artikel 4, met als opschrift „Gronden tot facultatieve weigering van de tenuitvoerlegging”, bepaalt als volgt:

„De uitvoerende rechterlijke autoriteit kan de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel weigeren in de volgende gevallen:

1. in een van de in artikel 2, lid 4, bedoelde gevallen is het feit dat aan het Europees aanhoudingsbevel ten grondslag ligt naar het recht van de uitvoerende lidstaat niet strafbaar; [...]”

III. Cassatieberoep van de hoofdofficier van justitie:

- 14 De hoofdofficier van justitie voert met name aan dat indien de kamer van onderzoek van mening dat de twee strafbare feiten (beschadiging van de kredietinstelling Credito Italiano en vernieling door brandstichting van de Fiat Brava) niet waren aangetoond, zij alleen had moeten nagaan of de opgelegde straf niet zwaarder was dan de hoogste strafmaat die is opgelegd voor de strafbare feiten waarvoor het vereiste van dubbele strafbaarheid gold.

- 15 Wat dit punt aangaat, merkt de advocaat-generaal bij de Cour de cassation op dat, ten eerste, de omstandigheid dat minstens één van de zeven aan KL ten laste gelegde feiten van vernieling en plundering niet strafbaar is gesteld in het Franse

strafrecht, niet de conclusie wettigt dat voor dit strafbare feit niet is voldaan aan het vereiste van dubbele strafbaarheid. Volgens hem zou KL immers voor de vijf overige gepleegde feiten van vernieling en plundering [ook] in Frankrijk strafrechtelijk aansprakelijk kunnen worden gesteld wegens beschadiging of diefstal, en staat het buiten kijf dat deze feiten volstaan voor een kwalificatie als strafbaar feit in het Italiaanse [straf]recht.

- 16 Ten tweede betoogt hij dat wanneer de kamer van onderzoek haar redenering steunt op het onlosmakelijk verbonden geheel van handelingen die als vernieling en plundering ten laste worden gelegd, zij daarmee de voorwaarden beoordeelt volgens welke dit strafbare feit naar Italiaans recht als bewezen moet worden beschouwd, hetgeen haar bevoegdheid inzake de toetsing van dubbele strafbaarheid te buiten gaat.
- 17 Tot slot voert hij aan dat de oplossing bestaande in de weigering van overlevering met het oog op de tenuitvoerlegging van de voor vernieling en plundering opgelegde straf, erop neerkomt dat de betrokkene ongestraft blijft voor alle aldus bestrafte feiten, terwijl niet kan worden betwist dat voor het merendeel ervan zowel overlevering mogelijk als bestraffing terecht zou zijn geweest.
- 18 In dit opzicht beroept hij zich op de rechtspraak van de Cour de cassation volgens welke de overlevering van een gezochte persoon op grond van een Europees aanhoudingsbevel kan worden toegestaan wanneer een samengevoegde straf is uitgesproken voor minstens één van de strafbare feiten die voldoen aan de voorwaarden zoals vastgesteld in de artikelen 695-12 en 695-23 van de Code de procédure pénale (Frans wetboek van strafvordering) (vervat in het hoofdstuk gewijd aan het Europees aanhoudingsbevel), en de opgelegde straf niet hoger is dan de maximumstraf voor de strafbare feiten die tot uitlevering kunnen leiden.
- 19 Hij benadrukt dat deze oplossing ook moet gelden in het geval van een veroordeling voor één strafbaar feit bestaande in meerdere feitelijke handelingen die ten dele niet kunnen leiden tot overlevering.

IV. Beoordeling door de Cour de cassation:

- 20 Het cassatieberoep werpt vragen op naar het vereiste van dubbele strafbaarheid en naar de toepassing van het evenredigheidsbeginsel door de uitvoerende lidstaat.

Vereiste van dubbele strafbaarheid

- 21 Op grond van artikel 2, lid 4, van kaderbesluit 2002/584/JBZ is het de uitvoerende lidstaat toegestaan om ten aanzien van andere strafbare feiten dan die welke zijn bedoeld in de opsomming van tweeëndertig strafbare feiten in artikel 2 ervan, overlevering afhankelijk te stellen van de voorwaarde dat het Europees aanhoudingsbevel berust op een naar het recht van de uitvoerende lidstaat strafbaar feit, ongeacht de bestanddelen of de kwalificatie ervan.

- 22 Dienovereenkomstig bepaalt artikel 4 van hetzelfde kaderbesluit, dat ziet op de gronden tot facultatieve weigering van de tenuitvoerlegging, in lid 1 ervan dat de uitvoerende rechterlijke autoriteit de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel kan weigeren indien niet is voldaan aan het vereiste van dubbele strafbaarheid.
- 23 Uit de rechtspraak van het Hof [arrest van 11 januari 2017, Grundza (C-289/15, EU:C:2017:4, punt 38)] volgt dat bij de beoordeling van de dubbele strafbaarheid, de bevoegde autoriteit van de tenuitvoerleggingsstaat dient na te gaan of de feitelijke elementen die de oorsprong vormen van het strafbare feit, zoals die zijn weergegeven in het door de bevoegde autoriteit van de beslissingsstaat uitgesproken vonnis, indien zij zouden hebben plaatsgevonden op het grondgebied van de tenuitvoerleggingsstaat, als zodanig ook op dat grondgebied strafrechtelijk hadden kunnen worden bestraft.
- 24 Het Hof heeft gepreciseerd dat de voorwaarde van dubbele strafbaarheid een uitzondering vormt op het beginsel van erkenning van het vonnis en tenuitvoerlegging van de sanctie. Derhalve dient de werkingssfeer van de aan het ontbreken van dubbele strafbaarheid ontleende grond voor weigering van de erkenning van het vonnis en tenuitvoerlegging van de sanctie, zoals bedoeld in artikel 9, lid 1, onder d), van kaderbesluit 2008/909, strikt te worden uitgelegd, teneinde het aantal gevallen van weigering van de erkenning en tenuitvoerlegging te beperken [arrest van 11 januari 2017, Grundza (C-289/15, EU:C:2017:4, punt 46)].
- 25 Tot slot benadrukt het Hof dat noch tussen de bestanddelen van het strafbare feit, zoals dit respectievelijk in het recht van de beslissingsstaat en de tenuitvoerleggingsstaat is gekwalificeerd, noch tussen de benaming of de classificatie van dat strafbare feit in de respectieve nationale rechtsstelsels, een exacte overeenstemming behoeft te bestaan [arrest van 11 januari 2017, Grundza (C-289/15, EU:C:2017:4, punt 35)].
- 26 In het onderhavige geval is KL wegens het plegen van zeven verschillende feiten van beschadiging of plundering veroordeeld tot een gevangenisstraf van tien jaar uit hoofde van het strafbare feit vernieling en plundering. De kamer van onderzoek van de Cour d'appel te Angers heeft geconcludeerd dat KL naar Frans [straf]recht niet strafbaar kan worden gesteld voor twee van deze feiten. Daartegenover staat dat zij wel heeft aanvaard dat vijf van de beschadigingen in Frankrijk strafbaar kunnen worden gesteld onder de kwalificatie „diefstal met beschadiging en in vereniging”.
- 27 Naar Italiaans [straf]recht doelt het strafbare feit „vernieling en plundering” op meerdere en ernstige feiten van vernieling en beschadiging die niet alleen schade berokkenen aan de eigenaren van de desbetreffende goederen, maar die ook gepaard gaan met een verstoring van de openbare orde die het normale verloop van het maatschappelijke leven in gevaar brengt.

- 28 Naar Frans strafrecht is de verstoring van de openbare orde door ernstige feiten van vernieling van roerende of onroerende goederen niet uitdrukkelijk gekwalificeerd als strafbaar feit. Deze kwalificatie als strafbaar feit geldt alleen voor vernielingen, beschadigingen en diefstal met beschadiging, al dan niet gepleegd in vereniging, die schade berokkenen voor de eigenaren van de desbetreffende goederen.
- 29 Derhalve rijst de vraag of aan deze verstoring van de openbare orde die de Corte di appello di Genova en de Corte suprema di cassazione aan KL ten laste hebben gelegd als wezenlijk bestanddeel van het strafbare feit „vernieling en plundering”, relevantie toekomt bij de toetsing van het vereiste van dubbele strafbaarheid.
- 30 Ook al behoeft er geen exacte overeenstemming te bestaan tussen de bestanddelen van een strafbaar feit naar Italiaans dan wel Frans [straf]recht, toch lijkt het aannemelijk dat de verstoring van de openbare orde moet worden aangemerkt als een wezenlijk bestanddeel van het strafbare feit „vernieling en plundering”.
- 31 Uit deze aanname volgt dat de toepassing van het beginsel van dubbele strafbaarheid niet dermate voor de hand ligt dat er geen enkele ruimte voor redelijke twijfel is.
- 32 De Cour de cassation zal dienaangaande de hierna geformuleerde eerste twee prejudiciële vragen voorleggen aan het Hof.

Beoordeling van de evenredigheid van een Europees aanhoudingsbevel door de uitvoerende lidstaat

- 33 Indien het beginsel van dubbele strafbaarheid niet in de weg staat aan overlevering, dan rijst vervolgens de vraag van de evenredigheid van de straf waarvoor om overlevering wordt verzocht, alleen met betrekking tot de feiten die aan het vereiste van dubbele strafbaarheid voldoen.
- 34 Uit de rechtspraak van het Hof blijkt dat het beginsel van wederzijdse erkenning, dat de basis vormt voor de opzet van kaderbesluit 2002/584/JBZ, krachtens artikel 1, lid 2, van dit besluit impliceert dat de lidstaten in beginsel gehouden zijn gevolg te geven aan een Europees aanhoudingsbevel [arrest van 6 oktober 2009, Wolzenburg (C-123/08, EU:C:2009:616, punt 57)].
- 35 De lidstaten mogen de tenuitvoerlegging van een dergelijk bevel immers alleen weigeren in de gevallen van niet-tenuitvoerlegging als bedoeld in de artikelen 3, 4 en 4 bis van het kaderbesluit en mogen aan de tenuitvoerlegging ervan enkel de in artikel 5 van dat kaderbesluit omschreven voorwaarden verbinden [arrest van 16 juli 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punt 36)].
- 36 In dit verband dient erop te worden gewezen dat het kaderbesluit betreffende het Europees aanhoudingsbevel geen bepaling bevat op grond waarvan de uitvoerende lidstaat kan weigeren om de betrokken persoon over te leveren om reden dat de

door de uitvaardigende lidstaat opgelegde straf kennelijk niet in verhouding zou staan tot de feiten waarvoor om overlevering wordt verzocht.

- 37 Derhalve mag de uitvoerende lidstaat, zelfs wanneer deze ernstige twijfels koestert over de evenredigheid van het Europees aanhoudingsbevel, om die reden niet weigeren overlevering te bevelen van de gezochte persoon met het oog op de tenuitvoerlegging van de door de uitvaardigende lidstaat opgelegde straf.
- 38 Ook al staat het in beginsel aan de uitvaardigende lidstaat om de evenredigheid te controleren van het Europees aanhoudingsbevel alvorens het uit te vaardigen en zodoende het beginsel van wederzijdse erkenning kracht bij te zetten, toch kan met deze controle niet altijd worden voorkomen dat wordt voorbijgegaan aan het evenredigheidsbeginsel wanneer, zoals in casu, het [Europees] aanhoudingsbevel is uitgevaardigd met het oog op de tenuitvoerlegging van een straf die is opgelegd uit hoofde van één strafbaar feit bestaande in meerdere handelingen waarvan slechts enkele in het recht van de uitvoerende lidstaat zijn gekwalificeerd als strafbaar feit.
- 39 In dat geval zou de door de uitvaardigende lidstaat opgelegde straf immers in haar geheel ten uitvoer worden gelegd, hoewel de uitlevering voor sommige van de bestrafte feiten is uitgesloten.
- 40 Hieruit volgt dat ook al kon het aanhoudingsbevel op het tijdstip van uitvaardiging ervan evenredig zijn, zulks niet uitsluit dat het op het tijdstip van tenuitvoerlegging ervan niet langer evenredig is.
- 41 Uit artikel 1, lid 3, van het kaderbesluit betreffende het Europees aanhoudingsbevel, gelezen in samenhang met overweging 12 ervan, volgt echter dat in het kader van het Europees aanhoudingsbevel de grondrechten en de fundamentele rechtsbeginselen, zoals neergelegd in het Handvest, moeten worden geëerbiedigd.
- 42 In dit verband is in artikel 49, lid 3, van het Handvest het beginsel verankerd dat de zwaarte van de straf niet onevenredig mag zijn aan het strafbare feit.
- 43 De Cour de cassation zal dienaangaande de derde prejudiciële vraag voorleggen aan het Hof.

V. Verzoek om behandeling volgens de versnelde procedure:

- 44 Aangezien de verzochte uitlegging algemene gevolgen kan hebben, zowel voor de autoriteiten die in het kader van het Europees aanhoudingsbevel om samenwerking worden verzocht als voor de rechten van de gezochte persoon die in een onzekere situatie verkeert, alsook gelet op de verplichting van de uitvoerende rechterlijke autoriteit om zich onder zo goed mogelijke omstandigheden uit te spreken over het bij haar ingediende overleveringsverzoek, zodat zij zich zo snel mogelijk zou kunnen kwijten van de krachtens kaderbesluit

2002/584/JBZ op haar rustende verplichtingen, en op de vrijheidsbeperkende maatregel (rechterlijk toezicht) die in kader van de onderhavige procedure aan KL is opgelegd, moet worden verzocht om een behandeling volgens de versnelde procedure zoals bedoeld in artikel 23 bis van het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie en in de artikelen 105 en volgende van het Reglement voor de procesvoering van het Hof.

VI. Prejudiciële vragen:

45 De Cour de cassation legt de volgende prejudiciële vragen voor aan het Hof:

1. Moeten artikel 2, lid 4, en artikel 4, lid 1, van kaderbesluit 2002/584/JBZ aldus worden uitgelegd dat is voldaan aan het vereiste van dubbele strafbaarheid in een situatie als die welke in het hoofdgeding aan de orde is, waarin om overlevering wordt verzocht voor handelingen die in de uitvaardigende lidstaat zijn gekwalificeerd als vernieling en plundering bestaande in feiten van vernieling en plundering waardoor de openbare orde kan worden verstoord, wanneer in de uitvoerende lidstaat sprake is van de delictomschrijvingen diefstal met beschadiging, vernieling of beschadiging waarin het voornoemde bestanddeel „verstoring van de openbare orde” niet is vereist?

2. Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, moeten artikel 2, lid 4, en artikel 4, lid 1, van kaderbesluit 2002/584/JBZ dan aldus worden uitgelegd dat de rechterlijke autoriteit van de uitvoerende lidstaat kan weigeren uitvoering te geven aan een Europees aanhoudingsbevel dat is uitgevaardigd met het oog op de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf, wanneer zij vaststelt dat de betrokken persoon door de rechterlijke autoriteiten van de uitvaardigende lidstaat tot deze vrijheidsstraf is veroordeeld wegens het begaan van één strafbaar feit bestaande in verschillende handelingen die in het recht van de uitvoerende lidstaat slechts ten dele zijn gekwalificeerd als strafbaar? Moet onderscheid worden gemaakt naargelang de rechterlijke autoriteit van de uitvaardigende lidstaat deze verschillende handelingen al dan niet als een onlosmakelijk verbonden geheel heeft beschouwd?

3. Verplicht artikel 49, lid 3, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie de rechterlijke autoriteit van de uitvoerende lidstaat om te weigeren uitvoering te geven aan een Europees aanhoudingsbevel wanneer dit aanhoudingsbevel is uitgevaardigd met het oog op de tenuitvoerlegging van één straf uit hoofde van één strafbaar feit en, daar een aantal van de feiten waarvoor die straf is opgelegd niet strafbaar is gesteld in het recht van de uitvoerende lidstaat, de overlevering slechts voor een deel van die feiten kan worden toegestaan?